

KLACHT OVER AFGEVEN VERKLARING GEGROOND VERKLAARD

Op 4 maart 2008 kreeg een sociaal psychiatrisch verpleegkundige een waarschuwing van het Regionaal Tuchtcollege Amsterdam. De verpleegkundige had ten onrechte een verklaring geschreven voor een cliënte.

■ Casus

Een gescheiden vrouw krijgt eind 2003 een psychose en komt daarna onder behandeling van een sociaal psychiatrisch verpleegkundige van een GGZ-instelling (de 'Kliniek'). Haar minderjarige kinderen zijn door de rechter aan haar ex-man toevertrouwd. In 2004 ondertekent de vrouw een zogenoemde zelfbindingsovereenkomst. Hierin staan de maatregelen die genomen kunnen worden bij een (dreigende) psychotische decompensatie:

'1. De ex-echtgenoot A weerhoudt de kinderen van contact met cliënte. In geen geval verblijven de kinderen bij cliënte zonder aanwezigheid van A.

2. Cliënte start met het gebruik van een anti-psychoticum, bij voorkeur Haldol, na contact met haar behandelend psychiater. Zij wenst dat dit laatste desnoods via een opname en onder dwang gebeurt, mocht de behandelend psychiater dat noodzakelijk achten.'

De vrouw laat na enige tijd haar ex-man weten dat zij zich niet langer gebonden acht aan de zelfbindingsovereenkomst, dat zij is uitbehandeld en dat zij niet langer wil dat haar ex-man contact heeft met de Kliniek. Ze verzoekt de Kliniek haar poliklinische status en de correspondentie die in het computersysteem is opgeslagen te vernietigen. De Kliniek wijst een dergelijk verzoek over het algemeen in slechts drie gevallen af: 1) indien er iets in het dossier is

opgenomen waarvan de Kliniek vindt dat het bewaard moet blijven (bijvoorbeeld criminele gedragingen), 2) indien de patiënt heeft laten weten dat hij een klacht wil indienen, 3) indien er een erfelijke aandoening is ontdekt. Omdat deze redenen niet aan de orde zijn vernietigt de Kliniek het dossier.

De vrouw spant daarna twee procedures aan bij de rechtbank. Ze wil dat haar drie kinderen onder toezicht gesteld worden van de Raad voor de Kinderbescherming en dat haar zoon bij haar in Holten komt wonen. Haar ex-man, de klager in deze zaak, vraagt op zijn beurt het gezamenlijke ouderlijke gezag te wijzigen en hem het eenhoofdige gezag toe te kennen. De vrouw legt in deze procedure een verklaring over die is opgesteld door de sociaal psychiatrisch verpleegkundige in haar functie van behandelcoördinator. De verklaring luidt, voor zover van belang, als volgt:

'Geachte mevrouw G,

Na overleg met de eerste-geneeskundige, psychiater F, bevestig ik hierbij dat de drie gesprekken, gevoerd op de polikliniek van de Kliniek in zeer goede orde zijn verlopen. Wij kwamen snel tot de juiste conclusie wat heeft geleid dat de afronding naar ieders tevredenheid was.'

De verpleegkundige heeft verder telefonisch overlegd met de raadsman van de vrouw. De rechtbank heeft in 2006 in beide procedures alle verzoeken van de klager en zijn ex-vrouw afgewezen en de status quo gehandhaafd.

■ Klacht

De ex-echtgenoot dient bij het Regionaal Tuchtcollege Amsterdam de volgende klacht in tegen de sociaal psychiatrisch verpleegkundige.

1. Gelet op de ernst van de ziekte van zijn ex-echtgenote had de verpleegkundige het verzoek om vernietiging van het dossier moeten weigeren omdat zijn kinderen belang hebben bij bewaring van het dossier.

2. De verpleegkundige heeft ten onrechte een verklaring over de behandeling van de ex-echt-

genote afgegeven. Ze wist dat de verklaring bedoeld was om een gerechtelijke procedure te ondersteunen. Bovendien was het dossier tijdens het opstellen van de verklaring al vernietigd.

3. Gelet op de voorgeschiedenis was het onverantwoord dat de verpleegkundige slechts drie gesprekken met de ex-echtgenote van de klager gevoerd heeft.

4. De verpleegkundige heeft in een telefoongesprek met de raadsman van de ex-echtgenote informatie over de klager verstrekt terwijl zij hem nog nooit had gezien.

De klager vindt ten slotte dat de verpleegkundige door haar handelwijze de veiligheid van zijn kinderen en van zijn ex-echtgenote in gevaar heeft gebracht.

■ Verweer

De verpleegkundige bestrijdt de klacht. Voor zover nodig gaat het college daar in zijn beoordeling op in.

■ Beoordeling

Ad 1. Het college vindt het eerste onderdeel van de klacht ongegrond. De verpleegkundige was niet betrokken bij de vernietiging van het dossier en werkte op de datum van de vernietiging niet meer in de Kliniek.

Ad 2. De door de verpleegkundige afgelegde verklaring is volgens het college een geneeskundige verklaring. Er wordt immers over de cliënte een oordeel gegeven dat op medische gegevens gebaseerd is en psychiater F wordt in de brief genoemd. Dat de brief door de verpleegkundige als verpleegkundige is ondertekend is niet relevant. Ook de verpleegkundige moet zich er van bewust zijn dat een door haar afgegeven verklaring terecht kan komen bij derden en in een omgeving waarin beslissingen genomen worden waarin de verklaring een rol speelt. In dit geval was er een geschil, waarvan de verpleegkundige nota bene op de hoogte was. Een afgegeven verklaring kan in zo'n situatie zeer verstrekkende en zelfs schadelijke gevolgen hebben voor anderen die bij die verklaring betrokken zijn. De verpleeg-

kundige heeft dan echter niet meer de mogelijkheid om nog invloed uit te oefenen op de interpretatie van haar verklaring. Om die reden heeft de KNMG richtlijnen opgesteld voor het omgaan met medische gegevens. Daarin staat dat een behandelend arts geen geneeskundige verklaring mag afgeven¹. Het college oordeelt dat deze KNMG-richtlijnen, hoewel ze niet rechtstreeks bestemd zijn voor de verpleegkundige beroeps-groep, richtinggevend moeten zijn voor het han-delen van de verpleegkundige omdat binnen de eigen beroepsgroep een protocol ontbreekt. Een verpleegkundige is persoonlijk verantwoordelijk voor de manier waarop zij zorg verleent. Die ver-antwoordelijkheid betreft ook de verklaring die de verpleegkundige afgegeven heeft.

In tegenstelling tot de verpleegkundige, vindt het college de inhoud van de brief niet zeer neutraal. Er wordt immers gesproken over ge-sprekken die 'in zeer goede orde' verlopen zijn. Verder heeft met name de laatste zin - 'Wij kwamen snel tot de juiste conclusie wat heeft geleid dat de afronding naar ieders tevreden-heid was' - een positieve lading. De verklaring geeft daarmee een impliciet oordeel over de, volgens de verpleegkundige matige, ernst van de psychische problemen van de vrouw.

De verpleegkundige heeft de brief op basis van haar herinnering geschreven. Omdat het dos-sier al een half jaar eerder was vernietigd, maakt dat haar handelen extra onzorgvuldig. Mogelijk bevat de verklaring hierdoor ook on-juistheden zoals het feit dat er drie gesprekken met de vrouw zijn gevoerd.

Al met al is het college van oordeel dat de ver-pleegkundige onder deze omstandigheden de verklaring niet af had moeten geven. De han-delwijze van de verpleegkundige is daarom tuchtrechtelijk verwijtbaar.

Ad 3. Het verwijt dat de verpleegkundige te weinig gesprekken heeft gevoerd is niet ge-grond. Omdat hij geen direct belanghebbende meer is bij de behandeling van zijn ex-echtge-note is het niet aan de klager om over de be-handeling te klagen.

Ad 4. De klacht over het telefoongesprek dat de verpleegkundige heeft gevoerd met de raadsman van haar cliënte is wel gegrond. Het RTC concludeert dat de klacht deels ge-grond is. De verpleegkundige heeft gehandeld

Beroepsgroep moet professionele standaard aanscherpen

Stel, je hebt als verpleegkundige een aantal be-handelgesprekken gevoerd met een cliënte. Enige tijd later vraagt de cliënte of je daar iets over op papier wilt zetten. Ze hoopt met die verklaring onder andere te bereiken dat een van haar drie kinderen, die door de rechter aan de vader toe-vertrouwd zijn, weer bij haar mag komen wonen. De gesprekken zijn heel goed verlopen, dus waarom zou je zo'n verklaring niet afgeven? Als verpleegkundige geef je immers regelmatig in uit-eenlopende situaties je mening over het verloop van de behandeling of zorgverlening, en je be-roepsgeheim is niet in het geding, want de cliënte vraag zelf om de verklaring.

Dat het niet zo simpel ligt blijkt (opnieuw) uit een uitspraak van het RTC Amsterdam. Het tuchtcolle-ge overweegt dat een afgegeven verklaring ge-bruikt kan worden buiten de behandel- of zorgre-latie en dat derden daardoor schade kunnen lijden. Op het gebruik van gegevens buiten het kader van de behandeling en zorgverlening kun je als beroepsbeoefenaar echter geen invloed meer uitoefenen. Een verpleegkundige moet zich daarvan bewust zijn, aldus het tuchtcollege. De verpleegkundige had in de gegeven omstandig-heden de verklaring niet af moeten geven.

Op zich is de gegrondverklaring van de klacht niet verrassend, onder meer omdat het Centraal Tuchtcollege een vergelijkbare uitspraak deed naar aanleiding van een klacht van een mon-teur.¹ Uit uitspraken van de tuchtcolleges blijkt dat ook artsen nogal eens in de fout gaan, on-danks richtlijnen die de KNMG opgesteld heeft voor het omgaan met geneeskundige verklarin-gen. Heel opmerkelijk in de uitspraak van het RTC Amsterdam is dat het college oordeelt dat de door de KNMG opgestelde richtlijnen ook richtinggevend moeten zijn voor de verpleeg-kundige omdat de verpleegkundige beroeps-groep zelf niet beschikt over een protocol voor het afleggen van verklaringen. Dat gaat ver. De KNMG-richtlijnen zijn immers opgesteld voor artsen en de verpleegkundige beroepsgroep heeft ze niet onderschreven.

In deze zaak kon het tuchtcollege het handelen van de verpleegkundige niet toetsen aan de professionele verpleegkundige standaard omdat deze standaard geen normen bevat voor het omgaan met verklaringen. Een tucht-college zal dan zelf normen moeten formule-

ren. Uiteraard kan men daarvoor normen en richtlijnen van andere beroepsgroepen als inspi-ratiebron gebruiken. Vervolgens zal het college vast moeten stellen welke normen van toepas-sing zijn op het handelen van de verpleegkun-dige. In feite is dat ook gebeurd. Uit de uit-spraak kunnen de volgende normen afgeleid worden: een verpleegkundige moet uiterst te-rughoudend zijn met het afgeven van verklar-ingen, ze moet neutrale bewoordingen gebruiken, niet afgaan op de eigen herinnering en geen in-formatie over derden verstrekken aan de raads-man van een cliënte. Gelet op deze normen is het de vraag waarom de verpleegkundige – en daarmee in feite alle verpleegkundigen – zich (ook) moet laten leiden door richtlijnen van de KNMG. Temeer omdat in de KNMG-richtlijnen voor het omgaan met medische gegevens ook andere onderwerpen aan de orde komen dan de geneeskundige verklaring. Een andere vraag is of van een verpleegkundige voortaan verwacht wordt dat ze richtlijnen van de KNMG raad-pleegt (en deze als richtinggevend beschouwt) als de eigen professionele standaard zwijgt over een bepaald onderwerp.

Mocht tegen de uitspraak beroep ingesteld wor-den bij het CTG dan is het uiteraard interessant hoe dit college zal oordelen over de verwijzing naar de KNMG-richtlijnen. Maar ook los van een eventueel beroep toont de uitspraak aan dat er alle reden is voor de verpleegkundige beroeps-groep om de handschoen op te pakken en de professionele standaard aan te scherpen. Dat geldt voor het afgeven van verklaringen, maar ook voor onderwerpen als het omgaan met de geheimhoudingsplicht in het kader van contac-ten met justitie en politie, bemoeizorg en kin-dermishandeling. Het zou goed zijn als de ver-pleegkundige beroepsgroep voor dergelijke onderwerpen eigen, op de verpleegkundige zorg-verlening gerichte normen en richtlijnen opstelt.

Rian Buijse, adviseur LEVV

Noot

¹ Zie de uitspraak 'Beroepsbeoefenaar moet terughou-dend zijn met afgeven van verklaringen' d.d. 08-11-2001. Te downloaden via www.levv.nl/tucht-recht.

Noten

- Het document 'Richtlijnen inzake het omgaan met medische gegevens' kan worden gedownload via www.knmg.nl_rubriek_publicaties_onderdeel_vademe-cum.
- De psychiater in deze zaak kreeg eveneens een waar-schuwing.

in strijd met het belang van een goede uitoe-fening van de individuele gezondheidszorg (arti-kel 47 lid 1b van de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg).

■ Beslissing

Het Regionaal Tuchtcollege waarschuwt de verpleegkundige². ■